

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

07-01-13М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
та самостійної роботи

з навчальної дисципліни

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ
БЕЗПЕКИ»**

*для здобувачів вищої освіти усіх рівнів
усіх освітньо-професійних і освітньо-наукових програм
спеціальностей НУВГП
усіх форм навчання*

Схвалено
науково-методичною
радою НУВГП
Протокол № 3
від 19 березня 2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми економічної та фінансової безпеки» для здобувачів вищої освіти усіх рівнів усіх освітньо-професійних та освітньо-наукових програм спеціальностей НУВГП усіх форм навчання [Електронне видання] / Нікитенко Д. В. – Рівне : НУВГП, 2025. – 19 с.

Укладач: Нікитенко Дмитро Валерійович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Відповідальний за випуск: Кушнір Н. Б. к.е.н., професор, завідувачка кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

**Вчений секретар
науково-методичної ради:**

Костюкова Т. А.

Зміст

Вступ	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Структура навчальної дисципліни	4
3. Тематика практичних занять	5
4. Методи контролю	6
4.1. Контрольні заходи та засоби діагностики	6
4.2. Критерії оцінювання	6
4.3. Розподіл балів, які отримують студенти	7
5. Плани практичних занять	8
6. Методичні вказівки до самостійної роботи	14
7. Вимоги до підготовки, виконання та оформлення завдань за видами самостійної роботи студента	14
8. Рекомендована література	18

© Д. В. Нікитенко, 2025
© НУВГП, 2025

Вступ

Шановні студенти! Навчальна дисципліна "Актуальні проблеми економічної та фінансової безпеки", до вивчення якої Ви приступаєте, є освітньою компонентою вільного вибору.

Метою навчальної дисципліни є формування знань щодо теоретичних та практичних основ у сфері формування та реалізації державної політики щодо забезпечення економічної та фінансової безпеки соціальних систем.

Цілями (завданнями) навчальної дисципліни є:

1) сформувати розуміння теоретичних концепцій та практичних підходів щодо сутності, ролі та місця економічної та фінансової безпеки соціальних систем;

2) визначення та розкриття загроз, принципів, індикаторів та критеріїв економічної та фінансової безпеки соціальних систем;

3) визначати основні національні економічні та фінансові інтереси та структуру економічної безпеки;

4) здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку економіки та фінансів у поєднанні з дослідницькими й управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності;

5) здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері економіки та фінансів;

6) знати актуальні проблеми забезпечення економічної та фінансової безпеки держави в умовах інституціональних деформацій та глобалізації.

Дисципліна забезпечує набуття та розвиток наступних програмних компетентностей:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень. **У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти одержує наступні програмні результати навчання:**

Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

Уміти використовувати фундаментальні положення макро- та мікроекономіки у плануванні, організації та управлінні діяльністю підприємства та розробленні державної економічної політики.

Працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами, такими як Web of Science, Scopus та ін.

Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

1. Опис навчальної дисципліни

Ступінь вищої освіти	усі рівні
Освітня програма	усі освітні програми
Спеціальність	усі спеціальності НУВГП
Рік навчання, семестр	2-4 рік навчання, 3-8 семестр (бакалавр) 1 рік навчання, 1-2 семестр (магістр); 1-2 рік навчання, семестр 1-3 (доктор філософії)
Кількість кредитів	3
Лекції (денна/заочна):	16/2 год.
Практичні заняття (денна/заочна):	14/4 год.
Самостійна робота (денна/заочна):	60/84 год.
Курсова робота:	<i>Ні</i>
Форма навчання	<i>денна/заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>

2. Структура навчальної дисципліни

Денна/заочна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	в т.ч.			
		Л	П	ІНД	СР
МОДУЛЬ 1. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ					
Змістовий модуль 1. Сутність економічної та фінансової безпеки соціальних систем					
1. Мета та завдання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми економічної та фінансової безпеки»	10	2	-	-	8/10
2. Сутність та складові економічної безпеки	10	2/1	2	-	6/9

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	В т.ч.			
		Л	П	ІНД	СР
3. Національні економічні та фінансові інтереси	10	2	2/1	-	6/9
4. Сутність та оцінка рівня фінансової безпеки соціальних систем	10	2/1	2	-	6/9
5. Інвестиційна безпека держави та шляхи її забезпечення	10	2	2/1	-	6/9
Всього змістовий модуль 1	50	10/2	8/2	-	32/46
Змістовий модуль 2. Проблеми та шляхи забезпечення економічної та фінансової безпеки соціальних систем					
6. Інституціональні загрози економічній та фінансовій безпеці України	20	2	2/1	-	16/19
7. Інституціональні засади забезпечення економічної та фінансової безпеки	10	2	2/1	-	6/9
8. Особливості економічної та фінансової безпеки соціальних систем в умовах війни	10	2	2	-	6/10
Всього змістовий модуль 2	40	6	6/2	-	28/38
Усього годин	90	16/2	14/4	-	60/84

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Сутність та складові економічної безпеки	2	-
2	Національні економічні та фінансові інтереси	2	1
3	Сутність та оцінка рівня фінансової безпеки соціальних систем	2	-
4	Інвестиційна безпека держави та шляхи її забезпечення	2	1
5	Інституціональні загрози економічній та фінансовій безпеці України	2	1
6	Інституціональні засади забезпечення економічної та фінансової безпеки	2	1
7	Особливості економічної та фінансової безпеки соціальних систем в умовах війни	2	-
Усього годин:		14	4

4. Методи контролю

4.1. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни складається з наступних заходів:

- вибіркоче усне опитування студентів з питань, що розглядаються на практичному занятті;
- розв'язок ситуаційних вправ;
- самостійно підготовлені реферативні виступи та повідомлення студентів за темою практичного заняття;
- контрольні роботи за темами навчальної дисципліни (8-10 тестів закритої форми з однією правильною відповіддю);
- Модульний контроль проходить у вигляді тестування. У тесті 20 запитань різної складності: рівень 1 – 20 запитань по 0,5 бали (10 балів), рівень 2 – 5 запитань по 1 балу (5 балів), рівень 3 – 1 завдання по 5 балів (5 балів). Усього 20 балів.

Проведення поточного та підсумкового контролю знань здобувачів, можливість подання апеляції регламентуються нормативними документами: <https://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezalezhnogo-otsiniuvannia-znan/dokumenty>

Підсумковий контроль знань – залік.

4.2. Критерії оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результатів самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за наступними критеріями:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у

розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

4.3. Розподіл балів, які отримують студенти

За вчасне та якісне виконання завдань здобувач денної форми навчання отримує такі обов'язкові бали: 35 балів за усні і письмові завдання на 7 практичних заняттях; 15 балів за виконання та захист індивідуального навчально-дослідного завдання; 10 балів за виконання аналітичного практичного завдання; 20 балів за модуль 1; 20 балів за модуль 2.

Разом – 100 балів.

За вчасне та якісне виконання завдань здобувач заочної форми навчання отримує такі обов'язкові бали:

- 20 балів за усні і письмові завдання на 2 практичних заняттях;
- 20 балів за виконання та захист (презентацію) індивідуального навчально-дослідного завдання;
- 20 балів за виконання та презентацію аналітичного практичного завдання;
- 40 балів за залік.

Разом – 100 балів.

Результати навчання проставляються за двома шкалами (табл. 1).

Таблиця 1

Шкали оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100	«зараховано»
74-89	
60-73	
35-59	"незараховано" з можливістю повторного складання
1-34	"незараховано" з обов'язковим повторним курсом

5. Плани практичних занять Модуль 1

Змістовий модуль 1. Сутність економічної та фінансової безпеки соціальних систем

Практичне заняття 1

Тема: Сутність та складові економічної безпеки

Обсяг аудиторних годин: 2/- год.

План заняття:

1. Генезис та зміст економічної безпеки.
2. Особливості характеристики економічної безпеки держави.
3. Основні складові економічної безпеки держави.
4. Загрози економічній безпеці держави.
5. Індикатори та кількісна оцінка економічної безпеки держави

Контрольні запитання до теми

1. Що таке економічна безпека?
2. Які існують рівні економічної безпеки?
3. Які основні складові економічної безпеки України?
4. Які існують структурні компоненти економічної безпеки?
5. Що таке економічна безпека людини/домогосподарства?
6. Дайте характеристику фінансовій безпеці держави.
7. Що таке фінансова безпека людини/домогосподарства?
8. Які основні загрози фінансовій безпеці України на сучасному етапі в умовах глобалізаційних викликів?

Завдання для самостійної роботи

1. Які відомі вітчизняні та зарубіжні вчені з питань безпекології?
2. Наведіть приклади наукових досліджень щодо проблем економічної та фінансової безпеки соціальних систем.
3. Якими є особливості економічної та фінансової безпеки України на сучасному етапі?

Практичне заняття 2

Тема: Національні економічні та фінансові інтереси

Обсяг аудиторних годин: 2/1 год.

План заняття:

1. Сутність національних економічних та фінансових інтересів.
2. Структура та класифікація економічних інтересів.
3. Реалізація національних інтересів та економічна безпека

Контрольні запитання до теми

1. Що таке економічний інтерес?
2. Що таке фінансовий інтерес?

3. З чим пов'язана поява категорії «національні економічні інтереси»?
4. Які риси притаманні національним економічним інтересам?
5. Охарактеризуйте суперечності в системі національних економічних інтересів.
6. Хто є носіями національних економічних та фінансових інтересів?
7. Які риси притаманні національним фінансовим інтересам?
8. Які особливості реалізації національних економічних та фінансових інтересів?
9. Який алгоритм реалізації національних економічних та фінансових інтересів?
10. Охарактеризуйте баланс національних економічних та фінансових інтересів.

Завдання для самостійної роботи

1. Зміст та сутність економічних інтересів.
2. Сутність фінансових інтересів.
3. Сутнісна характеристика національних економічних інтересів.
4. Зміст та сутність національних фінансових інтересів.
5. Сутність економічних суперечностей.
6. Класифікація національних економічних інтересів.
7. Основні види національних фінансових інтересів.
8. Проблеми та шляхи реалізації національних економічних інтересів.
9. Моніторинг та моделювання національних фінансових інтересів.

Практичне заняття 3

Тема: Сутність та оцінка рівня фінансової безпеки соціальних систем

Обсяг аудиторних годин: 2/- год.

План заняття:

1. Сутність та основні складові фінансової безпеки держави.
2. Оцінка рівня фінансової безпеки держави.
3. Масштаби та наслідки фінансової безпеки держави.
4. Фінансова безпека мікро і нанорівня національної економіки.

Контрольні запитання до теми

1. Що таке фінансова безпека?
2. Які існують рівні фінансової безпеки?
3. Які основні складові фінансової безпеки України?
4. Що таке банківська безпека?
5. У чому сутність безпеки небанківського фінансового ринку?
6. Що таке боргова безпека?

7. Розкрийте зміст бюджетної безпеки.
8. У чому особливості валютної безпеки?
9. Що таке грошово-кредитна безпека?
10. Які існують структурні компоненти фінансової безпеки?
11. Дайте характеристику фінансовій безпеці України на сучасному етапі.
12. Що таке фінансова безпека людини?

Самостійна робота:

1. Фінансовий інтерес як базовий елемент фінансової безпеки держави.
2. Національний фінансовий інтерес України на сучасному етапі.
3. Фінансова грамотність як складова забезпечення фінансової безпеки людини.

Практичне заняття 4

Тема: Інвестиційна безпека держави та шляхи її забезпечення

Обсяг аудиторних годин: 2/1 год.

План заняття:

1. Інвестиційна безпека в структурі національної безпеки.
2. Механізм інвестиційної безпеки: сутність, функції та форми прояву.
3. Система забезпечення інвестиційної безпеки.
4. Інвестиційна політика як фактор гарантування фінансової безпеки

Контрольні запитання до теми

1. Яке значення інвестиційної безпеки в структурі національної безпеки?
2. Які форми прояву механізму інвестиційної безпеки на макро, мезо та мікрорівні?
3. Як формується система забезпечення інвестиційної безпеки?
4. Якою повинна бути стратегія інвестиційної політики як фактору гарантування фінансової безпеки?

Завдання для самостійної роботи

1. Роль та значення інвестиційної безпеки для економіки країни
2. Сутність, функції та форми прояву механізму забезпечення інвестиційної безпеки держави
3. Стан та особливості інвестиційної безпеки в Україні
4. Шляхи забезпечення України в умовах війни та повоєнний період.

Змістовий модуль 2. Проблеми та шляхи забезпечення економічної та фінансової безпеки соціальних систем

Практичне заняття 5

Тема: Інституціональні загрози економічній та фінансовій безпеці України

Обсяг аудиторних годин: 2/1 год.

План заняття:

1. Інституціональні загрози: сутність, види та форми.
2. Тіньова економіка: сутність та умови її існування.
3. Корупція: сутність та шляхи подолання.
4. Сутність та основні форми непродуктивного відтоку капіталу.

Контрольні запитання до теми

1. Що таке інституціональні загрози?
2. Які інституціональні загрози економічній безпеці в Україні?
3. Які інституціональні загрози фінансовій безпеці в Україні?
4. Особливості інституціональних загроз економічній безпеці України в умовах воєнного стану.
5. Особливості інституціональних загроз а фінансовій безпеці України в умовах воєнного стану.
6. Які особливості інституціональних загроз економічній безпеці України в умовах повоєнного періоду.
7. Які особливості інституціональних загроз фінансовій безпеці України в умовах повоєнного періоду.
8. Які особливості тіньової економіки в умовах глобалізації?
9. Основні напрями подолання інституціональних загроз економічній безпеці України в умовах воєнного стану.
10. Шляхи подолання інституціональних загроз фінансовій безпеці України в умовах воєнного стану.
11. Основні пріоритети та напрями подолання інституціональних загроз економічній та фінансовій безпеці України в умовах повоєнного періоду.

Завдання для самостійної роботи

1. Економічна природа тіньової економіки.
2. Тіньова економіка: сутність, умови існування та структурні елементи.
3. Особливості тіньової економіки в умовах війни та приклади реалізації.
4. Протидія тінізації в умовах глобалізації.
5. Протидія тінізації економіки в умовах війни та повоєнний період.

Практичне заняття 6

Тема: Інституціональні засади забезпечення економічної та фінансової безпеки

Обсяг аудиторних годин: 2/1 год.

План заняття:

1. Сутність інституціонального забезпечення економічної та фінансової безпеки держави.
2. Інституціонально-правове забезпечення економічної та фінансової безпеки держави.
3. Інституціонально-організаційне забезпечення економічної та фінансової безпеки держави.
4. Інституціонально-кадрове забезпечення економічної та фінансової безпеки держави

Контрольні запитання до теми

1. Що таке інституціональне забезпечення економічної та фінансової безпеки?
2. Які основні складові інституціонального забезпечення економічної та фінансової безпеки?
3. Дайте характеристику особливостям інституціонального забезпечення економічної та фінансової безпеки України на сучасному етапі.
4. Розкрийте інституціонально-правове забезпечення фінансової безпеки держави.
5. Що таке інституціонально-організаційне забезпечення економічної та фінансової безпеки України?
6. Розкрийте інституціонально-кадрове забезпечення економічної та фінансової безпеки держави.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте інституціонально-правове забезпечення економічної безпеки України.
2. Проаналізуйте інституціонально-кадрове забезпечення економічної та фінансової безпеки України.
3. Які основні пріоритети інституціонального забезпечення економічної та фінансової безпеки України в умовах війни та повоєнний період?

Практичне заняття 7

Тема: Особливості економічної та фінансової безпеки соціальних систем в умовах війни

Обсяг аудиторних годин: 2/- год.

План заняття:

1. Економічна та фінансова безпека України в умовах повномасштабної війни.
2. Основні загрози економічної та фінансової безпеки держави в умовах військового стану.
3. Особливості економічної та фінансової безпеки держави в умовах повоєнного відновлення

Контрольні запитання до теми

1. Дайте характеристику економічній та фінансовій безпеці держави в умовах довоєнного стану та в умовах війни.
2. У чому відмінності економічної безпеки України в умовах повномасштабної війни?
3. Які основні загрози економічній безпеці України в умовах війни?
4. Що таке глобальна безпека?
5. Які особливості фінансової безпеки України в умовах війни?
6. Дайте характеристику основним загрозам фінансовій безпеці України в умовах військового стану.
7. Які потенційні загрози економічній безпеці України в повоєнних умовах?
8. Визначте потенційні загрози фінансовій безпеці держави в умовах повоєнного періоду
9. Особливості економічної та фінансової безпеки держави в умовах повоєнного відновлення.
10. Яка роль і значення міжнародної допомоги щодо економічної та фінансової безпеки держави в умовах війни та повоєнного відновлення?

Завдання для самостійної роботи

1. Загальна характеристика основних загроз фінансовій безпеці України в умовах військового стану.
2. Потенційні загрози економічній безпеці України в умовах повоєнного періоду.
3. Основні загрози фінансовій безпеці держави в умовах повоєнного періоду.
4. Особливості економічної та фінансової безпеки держави в умовах повоєнного відновлення

6. Методичні вказівки до самостійної роботи

Самостійна робота – це форма організації навчального процесу, яка передбачає виконання студентом/аспірантом запланованих завдань під методичним керівництвом викладача.

Розрізняють два основних напрямки самостійної роботи студентів:

- під контролем викладача;
- самостійна позааудиторна робота.

Самостійна робота під контролем викладача здійснюється в аудиторії. Основними її формами є контрольна робота, ділова гра, ситуаційна вправа.

Позааудиторна самостійна робота студентів включає наступні види робіт:

- *роботи обов'язкового характеру:*

- 1) самостійне вивчення теоретичного (лекційного) матеріалу, підготовка до практичних занять з навчальної дисципліни;
- 2) виконання домашніх завдань за темами практичних занять;
- 3) виконання індивідуального навчально-дослідного завдання/виконання аналітичного практичного завдання;
- 4) підготовка до заходів поточного та підсумкового контролю;

- *роботи вибіркового характеру:*

- 1) написання есе на узгоджену з викладачем тему;
- 2) виступ-презентація за обраною темою есе та/або ІНДЗ;

- *роботи стимулюючого характеру:*

- 1) участь у наукових конференціях з питань навчальної дисципліни;
- 2) участь у конкурсах наукових робіт з питань навчальної дисципліни.

7. Вимоги до підготовки, виконання та оформлення завдань за видами самостійної роботи студента

Самостійна робота під керівництвом викладача передбачає написання здобувачем індивідуального навчально-дослідного завдання – аналітичної записки (для аспірантів – в межах теми наукового дослідження) або аналітичного практичного завдання.

7.1. Вимоги до виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.

Результатом виконання самостійної роботи є доповідь з необхідними розрахунками, яка у разі її належного виконання може бути озвучена на практичному занятті для ознайомлення всієї групи з отриманими результатами. В інших випадках робота захищається лише перед лектором.

При підготовці доповіді необхідно дотримуватися наступних вимог:

- обов'язкове посилання на авторів і джерела, з яких запозичені матеріали;
- стисле, логічне і аргументоване викладення змісту і результатів проведеного дослідження;

- уникнення загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології;
- відповідність положень роботи нормативно-правовим актам України.

Вимоги щодо змісту. Аналітична записка подається у вигляді власних опрацювань літературних джерел за пропонованою тематикою. Текст аналітичної записки повинен бути чітко структурованим, виконання цього завдання полягає у розкритті змісту поставлених питань, що передбачає висвітлення та пояснення основних економічних та фінансових категорій, управлінських процесів, формульних виразів та надання порівняльної характеристики щодо трактування різними авторами означеного кола проблем. Питання, що потребують висвітлення методичних та методологічних пояснень, розглядаються на власних прикладах, за аналогією до тих, що описані в навчальних посібниках за відповідними темами.

Вимоги до структури аналітичного документу. Аналітична записка має містити: назву, зміст, вступ, опис проблеми, аналіз поточного стану, висновки щодо проблем та рекомендації щодо напрямів покращення ситуації, додатки, бібліографію, ключові терміни.

Зміст роботи повинен відповідати плану, який, у свою чергу, має відображати суть теми, що розглядається, її внутрішню структуру і логіку дослідження. Вступ має бути структурований наступним чином: актуальність дослідження та визначення суті проблеми, мета та завдання дослідження, методологія дослідження, обмеженість дослідження, «дорожня карта» документу, тобто виклад того, яким чином структурований документ.

При написанні документу необхідно вміти правильно будувати таблиці, графіки та діаграми, оскільки вони слугують наочності викладення матеріалу. Вони мають бути логічним продовженням викладених теоретичних положень і служити основою для відповідних висновків. Необхідно простежити, щоб у роботі не було повторів і суперечностей між окремими її положеннями.

Бібліографія містить перелік літератури та інших джерел, використаних при написанні роботи.

Вимоги щодо оформлення. Робота має бути надрукована. При оформленні доповіді необхідно дотримуватись стандартних вимог: текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий, верхній, нижній – не менше 20 мм, правий - не менше 10 мм. Нумерація сторінок проставляється, починаючи з плану роботи. Титульний аркуш вважається першою сторінкою і номер на ньому не ставиться. Заголовки таблиць, схем, графіків і діаграм повинні відображати основний зміст ілюстрованого матеріалу. В таблицях повинні бути вказані одиниці виміру, назва об'єкта і часовий простір дослідження, а в графіках та діаграмах - масштаб. Таблицям та іншим видам графічного матеріалу

рекомендується давати окрему нумерацію. Заокруглення розрахованих показників - до 2-х знаків після коми (математичні).

Список використаної літератури має бути оформленим наступним чином: Закони України, Укази Президента України, Постанови і Декрети Уряду, нормативно-правові документи інших державних установ у хронологічній послідовності, спеціальна економічна література та публікації в періодичних виданнях (в алфавітному порядку за прізвищами авторів, а колективні монографії - за назвою роботи).

Обсяг тексту аналітичної записки до 40 тис. знаків, (шрифт 14, інтервал 1,5, вирівнювання тексту - по ширині).

Не опрацьовані матеріали (плагіат) – не зараховуються та повертаються на доопрацювання. Аналітична записка виконується у науковому стилі, а подані без редакції, також будуть повернутися на доопрацювання.

Останній термін подання – за один тиждень до початку екзаменаційно-залікової сесії згідно календарного плану навчання. Аналітична записка не подана до встановленого терміну розглядатися не буде.

Представлення та захист роботи. Підсумкова оцінка за самостійну роботу виставляється за результатами захисту здобувачем роботи, який передбачає обов'язкову підготовку презентації.

Теми аналітичної записки

1. Основні складові економічної безпеки держави.
2. Основні складові фінансової безпеки держави.
3. Банківська безпека України.
4. Грошово-кредитна безпека України.
5. Бюджетна безпека: теоретичні основи та державні пріоритети.
6. Боргова безпека України та її вплив на національну фінансову безпеку.
7. Стан валютної безпеки в Україні та шляхи її підвищення.
8. Інвестиційна безпека в системі фінансової безпеки України.
9. Безпека небанківського фінансового ринку.
10. Ризики та загрози економічній безпеці України.
11. Ризики та загрози фінансовій безпеці України.
12. Інституціональні деформації як загрози економічній та фінансовій безпеці України.
13. Індикатори та кількісна оцінка економічної безпеки.
14. Реалізація національних інтересів та економічна безпека.
15. Національні економічні та фінансові інтереси в контексті безпекології.
16. Основні складові та механізм забезпечення економічної та фінансової безпеки України.
17. Сутність інституціоналізації економічної та фінансової безпеки держави.

18. Формування системи забезпечення економічної та фінансової безпеки України

19. Зміцнення економічної та фінансової безпеки в умовах війни.

20. Стратегія і тактика забезпечення економічної та фінансової безпеки України в повоєнний час.

7.2. Аналітичне практичне завдання

Завдання 1. Здійснить інтегральну оцінку рівня економічної безпеки України за останні 10 років.

Завдання 2. Здійснить інтегральну оцінку рівня фінансової безпеки України за останні 10 років.

Завдання 3. Здійснить інтегральну оцінку рівня банківської безпеки України за останні 10 років.

Завдання 4. Здійснить інтегральну оцінку рівня боргової безпеки України за останні 10 років.

Завдання 5. Здійснить інтегральну оцінку рівня бюджетної безпеки України за останні 10 років.

Завдання 6. Здійснить інтегральну оцінку рівня валютної безпеки України за останні 10 років.

Завдання 7. Здійснить інтегральну оцінку рівня грошово-кредитної безпеки України за останні 10 років.

Завдання 8. Здійснить інтегральну оцінку рівня інвестиційної безпеки України за останні 10 років.

Завдання 9. Здійснить інтегральну оцінку рівня податкової безпеки України за останні 10 років.

Завдання 10. Здійснить інтегральну оцінку рівня фіскальної безпеки України за останні 10 років.

7.3. Вимоги до написання та оформлення есе

Есе – вид творчої діяльності здобувача, який полягає у вільному викладенні думок із приводу тієї чи іншої теми, котрі мають ґрунтуватись на пройденому матеріалі, понятійно-категорійному апараті.

Виконання есе потребує використання статей загальновідомих західних і вітчизняних науковців, які аналізують сутність, поняття, основні категорії, розкриває обрану здобувачем проблематику. Здобувач повинен критично підійти до аналізу наукових публікацій (до 3 статей у періодичних виданнях) та сформулювати власне ставлення до обраної проблематики. Результати дослідження та висновки повинні бути представлені своєчасно викладачу.

Самостійно виконані здобувачем роботи перевіряються викладачем та підлягають захисту у ході співбесіди. Загальний обсяг роботи становить 2 сторінки.

7.4. Вимоги до підготовки презентації ІНДЗ/есе

Презентація може відбуватись на практичному занятті у вигляді **виступу-презентації** або під час консультацій онлайн.

Виступ-презентація є додатковим видом навчальної роботи, який готується у позааудиторний час і має на меті розвинути навички представлення (презентації) своїх досліджень.

Загальні вимоги та схема проведення виступу-презентації:

1. Тривалість виступу – до 5 хвилин.
2. Запитання слухачів і відповіді на них виступаючого (до 3 хвилин).
3. Результати підсумовуються викладачем.

Критерії та шкала оцінювання презентації*

№ з/п	Критерій	Кількість балів
1	Відповідність завданню та глибина розкриття теми	0-1
2	Презентабельність, темп, якість подання матеріалу	0-1
3	Логічність, чіткість, зрозумілість, цілісність	0-1
4	Аргументованість	0-1
5	Відповіді на запитання	0-1

* Перелік та оцінювання критеріїв можна варіювати.

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Варналій З. С. Економічна безпекологія: сутність, особливості України в добу сучасних викликів та загроз : монографія. Київ : Знання України, 2025. 358 с.

2. Варналій З. С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації. Київ : Знання України, 2020. 423 [1] с.

3. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року: Указ Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2022.

Додаткова література:

1. Барановський О. І. Філософія безпеки: монографія: у 2 т. К. : УБС НБУ, 2014. Т.1. 831 с.; Т.2. 715 с.

2. Барановський О. І. Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів : монографія. К.: УБС НБУ, 2014. 831 с.

3. Економічна безпека : навч. посіб. / За ред. З. С. Варналія. К. : Знання України, 2009. 647с.

4. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика : монографія. Львів : «Растр-7», 2020. 384 с.

5. Нікитенко Д. В. Інвестиційна безпека України: сутність та інституціональне забезпечення : монографія. Рівне : НУВГП, 2018. 376 с.

6. Тінізація економіки та інтелектуальної економіки як загроза національній безпеці країни та їх детінізація : монографія / О. Б. Бутнік-

Сіверський, О. П. Петренко ; за наук. редакцією д.е.н., проф. Бутнік-Сіверського О. Б. 2020. 108 с.

7. Varnalii Z., Onyshchenko, S. Ukraine budget security: foundations and directions of provision in terms of digital economy development / Economic security at risks: findings from the digitalization of national economy. Monograph / University of Economy in Bydgoszcz. Poland Publishing House. 2019. 316 p. P.214–236.

8. Blikhar M., Mykhalitska N., Vereskliia M., Komarnytska I., Koziar H. Financial Security of the State. International Experience in the Study of Institutional and Legal Causes of Crisis Phenomena in the Economy. *Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice*. 2021. 2 (37). P. 426–437. (Scopus)

9. Lennart Ante, Ingo Fiedler. The new digital economy: How decentralized finance (DeFi) and non-fungible tokens (NFTs) are transforming value creation, ownership models, and economic systems. *Digital Business*, 2024, 100094. URL: <https://doi.org/10.1016/j.digbus.2024.100094>.

10. Franklin Allen, Adelina Barbalau. Security design: A review. *Journal of Financial Intermediation*, Volume 60, 2024, 101113. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jfi.2024.101113>.

11. Misbah Sadiq, Ahmet Faruk Aysan, Umar Nawaz Kayani. Digital currency and blockchain security in accelerating financial stability: A mediating role of credit supply. *Borsa Istanbul Review*. Volume 23, Issue 6, 2023, Pages 1251-1262, URL: <https://doi.org/10.1016/j.bir.2023.09.009>.

12. Maximilian W. Dirks, Torsten Schmidt. Political instability and economic growth: Causation and transmission. *European Journal of Political Economy*. Volume 85, 2024, 102586. URL: <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2024.102586>.

Альтернативні ресурси:

Coursera: Macroeconomics: Foundations and Insights; Development Economics

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: bank.gov.ua.

2. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: minfin.gov.ua.

3. Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України. URL: sts.gov.ua.

4. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України. URL: pfu.gov.ua.

5. Офіційний веб-сайт Фонду соціального страхування України. URL: fsuu.gov.ua.

6. Офіційний веб-сайт Державної служби зайнятості. URL: dcz.gov.ua.

7. Сайт «Ціна держави». URL: <https://cost.ua/about>